

Анна МАКСИМОВА

викладач кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з державного управління

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ АСПЕКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Розвиток України та її Збройних сил почав формуватися з моменту утворення нашої держави, після прийняття Акту проголошення незалежності України. Передумовою для цих подій стало прийняття Декларації про державний суверенітет 16 липня 1990 року. Цей етап державотворення супроводжувався прийняттям базових фундаментальних нормативних документів. Зокрема, Законів України «Про зовнішньоекономічну діяльність», в якому визначаються основні засади торгівельної діяльності; «Про громадянство України», в якому встановлюється підстави набуття та припинення громадянства України; «Про військовий обов'язок і військову службу», який визначає конституційний обов'язок щодо захисту Вітчизни.

Статтю 1 Закону України «Про оборону України» визначено, що військо і формування - створена відповідно до законодавства України сукупність військових з'єднань частин та органів управління іншими, які комплектуються військовослужбовцями і призначені для оборони України, захисту її суверенітету, державної незалежності і національних інтересів, територіальної цілісності і недоторканності у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення воєнних (бойових) дій. Тобто такі поняття, як «ЗС України» та «сукупність військових і з'єднань, частин і органів і управління» можливо і співвіднести один до одного, які ціле і часткове. У цьому разі законодавцем відповідно і до законів формальної логіки та правил нормо-проектувальної техніки не надано чіткого розуміння співвідношення тотожності цих понять між собою і чи є вони одним цілим, адже нормотворча та законодавча (законотворча) діяльність завжди має наслідки для суспільних відносин. Аналізуючи законотворчість останніх часів у ретроспективному аспекті, можна констатувати, що історії сучасної України вже відомі випадки, коли недостатньо продумані, а інколи й відверто популістичні законодавчі новели або зміни до існуючих законів призводили до погіршення стану існуючих речей. Потім це виправлялося внесенням шаленими темпами зміни до законодавства і грошима платників податків.

Таку проблему підсилює й положення статті 92 Конституції України, де в п. 17 зафіксовано, що виключно законами України визначаються «основи національної безпеки, організації ЗС України і забезпечення громадського порядку» [1]. Тобто законодавець із незрозумілих причин не використав таке визначальне й важливе слово, як «діяльність», на відміну від аналогічних

положень, які в цій же статті визначені для інших органів та структур. Наприклад, у п. 12 («організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби, організації державної статистики та інформатики»), п. 14 («організація її діяльність прокуратури, нотаріату, органів досудового розслідування, органів її установ виконання покарань») та п. 21 («організація і порядок діяльності Верховної Ради України, статус народних депутатів України»). Так само прикладом може слугувати стаття 98 Конституції України, яка передбачає що «організація, повноваження і порядок діяльності Рахункової палати визначаються законом», стаття 120, де в п. 2 у цьому ж контексті визначено, що «організація, повноваження і порядок діяльності Кабінету Міністрів України, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади визначаються Конституцією і законами України», тощо [1].

Попри те, що в положеннях Конституції України «упущено» безпосередню вказівку на регламентацію діяльності ЗС України, у вступній частині Закону України «Про Збройні Сили України» зазначено, що «Цей Закон визначає функції, склад ЗС України, правові засади їх організації, діяльності...». З одного боку, така регламентація основ організації діяльності ЗС України загалом не впливає сьогодні на цей процес, але з точки зору постулатів нормативно-правового регулювання Конституція є вихідним та базовим для закону, і між ними повинна бути відповідність [3, с. 78].

Актуальність зазначеної проблематики також підтверджується обґрунтованими висновками експертів Національного інституту стратегічних досліджень, викладених в Аналітичній записці «Оборонна політика іу нових проектах Конституції України». В ній йдеться про певний позитив при розгляді одного з проектів Конституції України. Зокрема зазначається, що «статтю 92 чинної Конституції України, яка окреслює коло питань оборонної сфери, що мають визначатися та встановлюватися виключно законами, проект Конституції порядку» пропонує розширити, передбачивши необхідність такого визначення не лише стосовно «організації ЗС України», але і «діяльності ЗС України та інших військових формувань» [4, с. 14].

Слід також наголосити, що розділ IV Закону України «Про Збройні Сили України» має назву «Діяльність ЗС України» в якому розкрито, хоча дещо не в повній мірі, основні складові діяльності ЗС України. Разом із цим Основний Закон України [1] не містить прямої норми, яка вказує, що організація і порядок діяльності такого важливого й значущого для держави військового формування, як ЗС України визначаються законом.

У зв'язку з вищевикладеним є нагальна потреба закріплення в статтях 17, 92 Основного Закону України [1] норми, яка визначатиме, що статус військового формування (ЗС України), основ організації і порядку його діяльності має визначатися виключно Законом. Можливо, саме через ці причини Закон України «Про Збройні Сили України» [2] виглядає дещо анахронічним та застарілим щодо законодавства, яке було прийнято недавно відповідно до норм статті 92 Конституції України [1] стосовно інших суб'єктів та органів державної влади та відповідно потребує викладення в новій редакції.

-
1. Конституція України: Закон України прийнятий на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
  2. Про Збройні Сили України: Закон України № 1934-XII від 06.12.1991. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 9, ст.10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>
  3. Кузьмук О.І. Формування та еволюція Воєнної організації (сектору безпеки і оборони) України: автореф. дис. ... докт. військ. Наук: спец. 20.02.22. К.: НУОУ. 2015. 34 с.
  4. Теоретико-методологічні засади забезпечення національної безпеки держави у її визначальних сферах: монографія. К.: Київ, 2017. 370 с.

Алла КРАВЧЕНКО

старший викладач кафедри
соціально-гуманітарних наук
Придніпровської державної
академії фізичної культури і спорту

Дар'я НАЙКО

здобувачка вищої освіти Придніпровської
державної академії фізичної
культури і спорту

**УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ОДИН ІЗ НАРІЖНИХ КАМЕНІВ
ДЕРЖАВНОСТІ**

Державна мова є таким самим символом держави, як прапор, герб і гімн. Відповідно до статті 65 Конституції України повага до державних символів є обов'язковою для всіх громадян. Адже, як писав Олесь Гончар, «коли кажемо про незалежність України, то це найперше мова, мова! Без неї незалежність – пусті слова».

Сьогодні Україна демонструє світові надзусилля у боротьбі проти вторгнення московської держави, вибиваючи окупанта з наших земель та виборюючи тим самим мир у всьому світі.

Хоча Україна вже понад тридцять років була незалежною державою і, здавалося б, не було жодних перешкод для розвитку української мови на її теренах, але й далі впровадження її як державної вимагало титанічних зусиль «У всіх народів мова – це засіб спілкування, у нас це фактор відчуження. Не інтелектуальне надбання століть, не код порозуміння, не першоелемент літератури, а з важкої руки імперії – ще й досі для багатьох – ознака націоналізму, сепаратизму, причина конфліктів і моральних травм», - сказала